

© UNICEF/NYHQ2009-0870/SOKOL

Richtlijnen voor Kinderrechten in het Bedrijfsleven

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

© UNICEF/NYHQ2008-1775/PROZDI

Inleiding

Kinderen jonger dan 18 jaar vormen een derde van de wereldbevolking. In veel landen maken zij zelfs bijna de helft van de bevolking uit. Bedrijven, kleine of grote, komen onvermijdelijk met kinderen in contact en zij beïnvloeden rechtstreeks of onrechtstreeks hun levens. Kinderen hebben essentiële belangen bij de activiteit van ondernemingen: zij zijn consument, kind van een werknemer of zelf jonge werknemer, toekomstige werknemer of bedrijfsleider. Maar zij hebben ook hun belangen als burger, zijn lid van een gemeenschap of een omgeving waarin bedrijven hun activiteiten ontplooiën.

Bedrijven spelen meer en meer een belangrijke rol in de samenleving. Zij zijn een aanvulling op de activiteiten van de overheid of andere actoren, maar vervangen deze niet. We worden ons stilaan bewust van de band tussen mensenrechten en bedrijven. De tijd is rijp om expliciet rekening te houden met de impact van bedrijfsactiviteiten op kinderen. Zij maken deel uit van de meeste gemarginaliseerde en kwetsbaarste bevolkingsgroepen uit onze samenleving. Hun beperkte publieke vertegenwoordiging maakt dit duidelijk. Zelden komen zij aan het woord en bij collectieve beslissingen wordt zo goed als nooit om hun mening gevraagd, zelfs als deze hen rechtstreeks aanbelangen, zoals bij de realisatie van projecten voor scholen of speelpleinen. Nochtans hebben kinderen al bewezen dat zij een interessant standpunt kunnen innemen en een waardevolle bijdrage leveren als zij hiertoe de kans krijgen.

De activiteit van bedrijven kan voor kinderen blijvende, onherstelbare gevolgen hebben. De kindertijd is een unieke periode van snelle lichamelijke en geestelijke ontwikkeling. De lichamelijke, geestelijke en emotionele gezondheid en het welzijn van jongeren kunnen dan voorgoed in goede of slechte zin veranderen. Aangepaste voeding, drinkbaar water, zorg en affectie tijdens de ontwikkeling van een kind zijn essentieel voor zijn voortbestaan en een gezond leven.

Voor kinderen zijn zelfs de dagelijkse gevaren verschillend en vooral ernstiger dan voor volwassenen. Omdat bij kinderen het huidoppervlak in verhouding tot het totale lichaam groter is dan bij volwassenen, nemen zij ook een hoger percentage op uit de vervuilende stoffen waarmee zij in aanraking komen. Het immuunsysteem biedt hen hiervoor een minder goede resistentie. De nieren, lever en andere organen hebben meer tijd nodig om toxines en vreemde substanties af te breken.

Kinderen die werken of een invloed ondervinden van bedrijven, zijn vaak onzichtbaar en niemand weet met hoeveel ze zijn. Het gaat bijvoorbeeld om kinderen die illegaal werken in de logistieke keten van een bedrijf, kinderen die zich op de terreinen van een onderneming bevinden of er vlakbij, die als huispersoneel zijn tewerkgesteld, blootgesteld zijn aan mogelijk gevaarlijke producten, gearresteerd of vastgehouden worden door veiligheidsdiensten, of kinderen van migrantenarbeiders die thuis worden achtergelaten.

Momenteel wordt de verantwoordelijkheid van de ondernemingen tegenover kinderen vaak beperkt tot het voorkomen of het uitbannen van kinderarbeid. De Richtlijnen voor Kinderrechten in het Bedrijfsleven blijven de normen ondersteunen om kinderarbeid te voorkomen en uit te bannen. Maar zij leggen de nadruk op de diverse gevolgen voor kinderen die uit bedrijfsactiviteiten kunnen voortvloeien. Zo is er de impact van de globale commerciële activiteiten van een bedrijf (producten en diensten, marketingmethodes en distributiepraktijken), de verhouding tot de nationale en lokale overheden, alsook de gerealiseerde investeringen bij de lokale gemeenschappen.

Respect en verdediging van de kinderrechten door de ondernemingen veronderstelt dat ze zich niet alleen engageren om kinderen geen onrecht aan te doen, maar ook dat bedrijven hun belangen actief gaan verdedigen. Als de bedrijven respect en verdediging van de kinderrechten in hun beleidsstrategieën en praktijken opnemen, dan zal het voor hen ook gemakkelijker worden om initiatieven te nemen rond duurzame ontwikkeling en mensenrechten. Bovendien zullen zij daaruit ook voordeel halen. Zij bevestigen hiermee ook hun goede reputatie, verbeteren hun risicobeheer en maken hun activiteiten 'sociaal aanvaardbaarder', onder andere dankzij de groeiende steun van mensen die in de betrokken regio's wonen en werken.

Dit engagement voor kinderen kan eveneens helpen om gemotiveerd personeel aan te werven en te behouden. Ondernemingen kunnen hun werknemers steunen in hun rol als ouder of voogd. Ze kunnen de jeugdwerkgelegenheid aanmoedigen of talent een kans bieden. Bedrijven kunnen nadenken over hoe hun producten en diensten beter aan de behoeften van kinderen kunnen voldoen. Dit kan immers een bron van vernieuwing zijn en nieuwe markten doen ontstaan. Het zijn maar enkele voorbeelden. Wanneer men, tenslotte, zich inzet voor kinderen, creëert men sterke gemeenschappen, met een hoog opleidingsniveau, wat essentieel is voor de opbouw van een stabiel, open en duurzaam economisch bestel.

De Richtlijnen voor Kinderrechten in het Bedrijfsleven bieden een kader aan voor het begrijpen en het aanpakken van de gevolgen van de bedrijfsactiviteiten voor de rechten en het welzijn van kinderen. Save the Children, het VN Global Compact en UNICEF hopen dat deze Richtlijnen inspiratie zullen brengen en dat ze voor alle ondernemingen een leidraad zullen zijn in hun relatie tot kinderen.

Richtlijnen voor Kinderrechten in het Bedrijfsleven

De Richtlijnen voor Kinderrechten in het Bedrijfsleven beschrijven actiepunten voor bedrijven voor het respecteren en verdedigen van kinderrechten. De kinderrechten staan beschreven in het Verdrag inzake de Rechten van het Kind, alsook in ILO Verdrag nr. 138 betreffende de minimumleeftijd en Verdrag nr. 182 betreffende de ergste vormen van kinderarbeid van de Internationale Arbeidsorganisatie. Artikel 3 van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind bepaalt dat “Bij alle maatregelen betreffende kinderen (...) vormen de belangen van het kind de eerste overweging.”

Volgende actiepunten voor bedrijven komen voort uit deze Richtlijnen:

ALS ONDERNEMING VERANTWOORDELIJKHEID OPNEMEN VOOR HET RESPECTEREN VAN DE MENSENRECHTEN – schending van mensenrechten, deze van kinderen inbegrepen, vermijden en elke negatieve impact van het bedrijf op de mensenrechten verhelpen. De verantwoordelijkheid van een onderneming om deze rechten te respecteren betreft zowel de eigen activiteiten als die van haar commerciële partners verbonden aan haar activiteiten, producten of diensten.

DE VERBINTENIS AANGAAN OM DE MENSENRECHTEN TE VERDEDIGEN en niet alleen te respecteren. Dit doet men door vrijwillig maatregelen te nemen die de mensenrechten, kinderrechten inbegrepen, bevorderen, via de kernactiviteiten van een bedrijf, door strategische sociale investeringen, liefdadigheidsacties, pleidooiwerk en betrokkenheid bij het openbaar beleid, door acties met partners en andere collectieve initiatieven.

Het respect voor de kinderrechten is een minimumvereiste voor ondernemingen. Actieve verdediging van de kinderrechten wordt sterk aangemoedigd, maar is niet verplicht. Elk principe dat in de Richtlijnen voor Kinderrechten in het Bedrijfsleven wordt geformuleerd, omschrijft acties om kinderrechten te respecteren en te verdedigen.

In dit document is de term ‘kinderrechten’ gelijk aan ‘mensenrechten van kinderen’.

Lexicon

Met uitzondering van de woorden 'kind/kinderen' en 'onderneming', worden de termen, zoals hieronder gedefinieerd, doorheen de Richtlijnen cursief geschreven.

Belang van het kind – één van de vier basisprincipes van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Het is van toepassing op alle handelingen en beslissingen die kinderen aanbelangen. Het roept op tot concrete maatregelen om hun rechten te respecteren en hun overleving, ontwikkeling en welzijn als kind te bevorderen. Deze maatregelen zijn erop gericht om hun ouders en al wie dagelijks belast is met de realisatie van de kinderrechten te begeleiden.

Gedragscode voor de bescherming van kinderen – een document met een omschrijving van het gedrag dat een onderneming verwacht van alle personen die in het kader van de bedrijfsactiviteiten met kinderen in contact komen. Met deze gedragscode voert een bedrijf een beleid van nultolerantie ten opzichte van geweld, uitbuiting en mishandeling. De code steunt op het kader dat werd voorzien door het Verdrag inzake de Rechten van het Kind en de facultatieve protocollen en heeft de bedoeling kinderen te beschermen tegen geweld, uitbuiting en mishandeling.

Gepaste zorgvuldigheid (due diligence) inzake mensenrechten – dit betreft het geheel van permanente processen die door bedrijven worden toegepast om de reële en potentiële impact van hun activiteiten op de mensenrechten, kinderrechten inbegrepen, te evalueren en om op basis van de verkregen resultaten acties te ondernemen, een opvolging van deze acties te verzekeren en te communiceren over de aangewende middelen om de negatieve gevolgen te verhelpen. Dit verloopt volgens de Guiding Principles (leidende principes) inzake Bedrijven en Mensenrechten die door de VN-Mensenrechtenraad werden goedgekeurd¹. De gepaste zorgvuldigheid inzake mensenrechten moet rekening houden met de negatieve impact die een onderneming mogelijk kan veroorzaken, of waartoe ze kan bijdragen, door haar eigen activiteiten of door activiteiten die in het kader van een zakelijke relatie rechtstreeks te maken hebben met haar producten of diensten. Om een gepaste zorgvuldigheid te kunnen toepassen, moet een onderneming:

- elke reële en potentiële impact op de kinderrechten identificeren en evalueren. Deze handelswijze moet gebaseerd zijn op expertise inzake mensenrechten en daadwerkelijk het advies inwinnen van de kinderen of andere mogelijk betrokken mensen, alsook van andere belanghebbende partijen. Er moet worden rekening gehouden met het feit dat meisjes en jongens aan verschillende risico's worden blootgesteld.
- de conclusies, die werden getrokken uit het onderzoek naar de impact, doorvoeren bij alle betrokken functies en interne procedures en de gepaste maatregelen nemen (zoals door de Guiding Principles omschreven). Een onderneming kan een negatieve impact hebben op de kinderrechten, of ertoe bijdragen. Is dit (mogelijk) het geval, dan moet zij de nodige maatregelen nemen om de activiteit in kwestie, of de bijdrage tot die activiteit, te staken of te verhinderen. Ze moet ook haar invloed gebruiken om elke impact die eruit zou voortvloeien, te verzachten. Indien het bedrijf gelieerd is aan de negatieve impact van een zakelijke relatie, moet het zijn invloed uitoefenen en andere relevante factoren in overweging nemen om te bepalen welke maatregelen moeten worden genomen.

- controleren en opvolgen of de respons van het bedrijf efficiënt verloopt, of de negatieve impact op kinderrechten daadwerkelijk wordt aangepakt. Hiervoor wordt een beroep gedaan op kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren. Deze steunen op het inwinnen van informatie zowel uit interne als externe bronnen: kinderen, gezinnen en andere betrokken belanghebbende partijen². De onderneming moet overwegen om op regelmatige basis instrumenten te gebruiken zoals contracten en performantietesten, enquêtes en audits (eigen evaluatie of onafhankelijke audit)³.
- voorbereid zijn om naar de buitenwereld te communiceren over de genomen stappen om de negatieve impact van haar zakelijke activiteiten op de kinderrechten te verminderen. De vorm en frequentie van deze communicatie moet aangepast zijn aan de omvang van de impact, en toegankelijk zijn voor het beoogde publiek. Het bedrijf moet voldoende informatie verstrekken opdat men de doeltreffendheid kan evalueren van de uitgevoerde acties. Dit type van communicatie mag geen risico inhouden voor de betrokken belanghebbende partijen, noch voor het personeel. Het mag ook geen inbreuk plegen op de wettelijke vereisten van zakelijke vertrouwelijkheid.

Deze procedures moeten worden aangepast aan de grootte van het bedrijf en aan de omstandigheden. Zij moeten conform zijn aan de Guiding Principles inzake Bedrijven en Mensenrechten.

Herstel – betreft zowel de procedure, waarbij een negatieve impact op de mensenrechten verholpen wordt, als de resultaten, die nodig zijn om een tegengewicht te kunnen bieden of een positieve wending te kunnen geven aan de negatieve impact. Als een bedrijf vaststelt dat het een negatieve impact genereert op de mensenrechten, of ertoe bijdraagt, dan moet het het herstel ervan op zich nemen of bijdragen tot een herstel door middel van wettelijke procedures – klachtenprocedures eigen aan het bedrijf of rechtsmiddelen naargelang de situatie. De bedrijfsprocedures moeten zowel voor meisjes als voor jongens toegankelijk zijn, alsook voor hun families en al wie hun belangen behartigt. Zij moeten beantwoorden aan het efficiëntiecriteria voor buitengerechtigde klachtenprocedures zoals omschreven door principe 31 van de Guiding Principles inzake Bedrijven en Mensenrechten.

Invloed – de mogelijkheid van een onderneming om wijzigingen door te voeren aan de kwalijke praktijken van derden, die voor de mensenrechten een negatieve impact hebben of ertoe bijdragen. Als een bedrijf voldoende invloed kan uitoefenen in het kader van zijn zakelijke relaties om de negatieve gevolgen voor de mensenrechten, rechtstreeks verbonden aan zijn activiteiten, producten of diensten, te vermijden of te verkleinen, dan moet het dit ook doen.

Indien het bedrijf onvoldoende invloed heeft, kan het proberen om deze te vergroten door, bijvoorbeeld, de capaciteit te versterken, andere initiatieven te nemen, of door met andere actoren samen te werken. De onderneming moet ook nadenken over het belang van deze zakelijke relatie bij haar activiteiten en over de ernst van de geconstateerde gevolgen. Het bedrijf moet zich afvragen of het feit dat het een einde

¹ Guiding Principles (leidende principes) inzake Bedrijven en Mensenrechten: uitvoering van het referentiekader "beschermen, eerbiedigen en herstellen" van de Verenigde Naties als bijlage bij het Verslag van de Speciale Vertegenwoordiger van de Secretaris-Generaal belast met de mensenrechten en de multinationals en andere ondernemingen, A/HRC/17/31, Verenigde Naties, 21 maart 2011, beschikbaar op het internet via www.ohchr.org/documents/issues/business/A.HRC.17.31.pdf. Goedgekeurd door de VN-Mensenrechtenraad door resolutie A/HRC/RES/17/4

² Indien voor kleine en middelgrote ondernemingen, die slechts een beperkt risico vormen voor de mensenrechten, het rechtstreeks inwinnen van informatie bij de betrokken belanghebbende partijen niet mogelijk is omwille van financiële, geografische of andere hinderpalen, moeten deze bedrijven andere, onafhankelijke externe informatiebronnen raadplegen en het advies vragen van instanties en personen die op wettelijke wijze de standpunten vertegenwoordigen, of kunnen vertegenwoordigen, van de personen die de gevolgen ondergaan van de activiteiten van de onderneming of van haar zakelijke relaties.

³ Wat de leveranciers betreft, kan de onderneming, naast een duidelijke communicatie rond de geachte handelswijzen, ook stappen ondernemen om de capaciteiten te versterken en om met andere ondernemingen samen te werken, en zo hun invloed vergroten. Voor meer informatie, gelieve de instructies te raadplegen van het VN Global Compact voor een duurzame logistiek op volgende website: http://www.unglobalcompact.org/docs/issues_doc/supply_chain/SupplyChainRep_spread.pdf

zou stellen aan deze relatie negatieve gevolgen zou hebben op de mensenrechten, in navolging van de handelswijze voorgesteld door principe 19 van de Guiding Principles inzake Bedrijven en Mensenrechten.

Jonge werknemer – een kind dat de wettelijke minimumleeftijd voor tewerkstelling heeft bereikt en dat een economische activiteit uitoefent. Het betreft een leeftijdscategorie waarvan het werk mogelijk onder kinderarbeid valt, indien de aard van de arbeid of de arbeidsomstandigheden gevaarlijk zijn.

Kind of kinderen – artikel 1 van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind bepaalt dat een kind ieder mens is jonger dan achttien jaar, tenzij de meerderjarigheid eerder wordt bereikt volgens het op het kind van toepassing zijnde recht.

Kinderarbeid – arbeid die een kind zijn kindertijd, zijn mogelijkheden en zijn waardigheid ontnemt, en die schadelijk is voor zijn lichamelijke en geestelijke ontwikkeling. Hieronder vallen alle activiteiten die mentaal, fysiek, sociaal en moreel gevaarlijk en schadelijk zijn voor kinderen en die ingrijpen op hun educatie. Dat geldt ook voor de aanwerving van kinderen onder de minimumleeftijd voor tewerkstelling, zoals vereist door de lokale wetgeving of internationale normen. Geen enkel kind onder de 18 jaar mag gevaarlijk werk verrichten. Dit wil zeggen arbeid die mogelijk schadelijk is voor zijn gezondheid, zijn veiligheid of zijn gemoedsgesteldheid. Het mag ook geen slachtoffer zijn van de ergste daden die kinderarbeid met zich meebrengen: mensenhandel, seksuele uitbuiting, slavernij omwille van schulden, dwangarbeid en inlijving of gebruik van minderjarige kinderen voor militaire activiteiten of veiligheidsoperaties. Het impliceert ook dat er rekening moet worden gehouden met de geslachtsgebonden specificiteit van kinderarbeid. Meisjes worden immers vaker aan het werk gezet als huispersoneel of slachtoffer van bij seksuele uitbuiting. Voor meer details verwijzen we naar de Verdragen nr.182 betreffende de ergste vormen van kinderarbeid en nr.138 over de minimumleeftijd voor tewerkstelling uitgewerkt door de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO), als aanvulling op het Facultatief Protocol bij het Kinderrechtenverdrag inzake de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie, en het Facultatief Protocol bij het Kinderrechtenverdrag betreffende de betrokkenheid van kinderen in gewapende conflicten.

Non-discriminatie – één van de vier basisprincipes van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Het bepaalt een gelijke behandeling van elk individu zonder discriminatie op basis van ras, huidskleur, geslacht, taal, handicap, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale, etnische of maatschappelijke afkomst, welstand, geboorte of andere omstandigheid. Kortom, dit betekent dat alle kinderen, in welke situatie dan ook, op elk ogenblik en waar ook ter wereld, hetzelfde recht hebben om zich volledig te ontwikkelen.

Noodsituaties – situaties waarbij het leven, het lichamelijke en geestelijke welzijn of de ontwikkelingsmogelijkheden van kinderen bedreigd worden als gevolg van een gewapend conflict, een situatie van algemeen geweld, een epidemie, hongersnood, een natuurramp of een ineenstorting van de openbare of sociale orde.

Onderneming – een onderneming met winstoogmerk, bedrijf.

Overleving en ontwikkeling – één van de vier basisprincipes van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Het omschrijft de optimale omstandigheden waarin een kindertijd zich moet afspelen. Recht op sociale zekerheid, gezondheid, aangepaste voeding en levensstandaard, een gezond en veilig milieu, onderwijs, vrije tijd en spel dragen algemeen bij tot de ontwikkeling van elk kind. Bescherming tegen geweld en uitbuiting is eveneens essentieel voor de overleving en de ontwikkeling van elk kind.

Participatie van het kind – één van de vier basisprincipes van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind.

Het betreft onder meer de bepalingen die kinderen aanmoedigen en de mogelijkheid bieden hun eigen mening te formuleren en uit te drukken over zaken die hen aanbelangen. Ook het uitwisselen van informatie maakt hiervan deel uit en de dialoog tussen kinderen en volwassenen op basis van wederzijds respect, in een omgeving die vrije meningsuiting bevordert. Deze maatregelen moeten blijf geven van authenticiteit en openheid, zinvol zijn en rekening houden met de evolutie van het vermogen van kinderen, en hen aanleren hoe zij de wereld rondom hen op constructieve wijze kunnen beïnvloeden.

Men moet zich ertoe verbinden om rekening te houden met de mening van kinderen, zowel van meisjes als van jongens, van de meest achtergestelde en kwetsbaarste kinderen en van kinderen met verschillende leeftijden en vermogens. Hun mening moet worden gerespecteerd, gehoord en in overweging worden genomen bij elke beslissing en handeling die hen aanbelangt. De participatie mag niet symbolisch zijn, noch een middel om kinderen uit te buiten.

Strategische verbintenis – verklaring die de verantwoordelijkheid van een onderneming vastlegt om de rechten te respecteren, en in het bijzonder de kinderrechten, zoals omschreven door de Guiding Principles inzake Bedrijven en Mensenrechten. Een strategische verbintenis moet op het hoogste niveau binnen de onderneming worden goedgekeurd en moet steunen op de nodige expertise. Zij moet een duidelijke omschrijving geven van de verwachtingen van de onderneming tegenover haar personeel, haar zakelijke partners en eenieder die rechtstreeks of onrechtstreeks verbonden is aan haar activiteiten, producten of diensten. De verklaring moet worden gepubliceerd, intern en extern gecommuniceerd en geïntegreerd in het beleid en de procedures die deze betreffen. De verbintenis kan eveneens een verklaring bevatten waarbij het bedrijf zich engageert om de rechten te verdedigen.

Waardeketen – de waardeketen van een onderneming omvat alle activiteiten die winst genereren door waarde toe te voegen. In deze keten zitten alle entiteiten waarmee de onderneming een directe of indirecte zakelijke relatie heeft en die a) bijdragen tot de eigen producten of diensten van de onderneming, of die b) producten of diensten van het bedrijf ontvangen.

Waardig werk – betreft productieve arbeid met een billijke bezoldiging. Waardig werk moet de veiligheid op de werkvloer garanderen, sociale bescherming voor de gezinnen bieden, recht op werk verzekeren, een sociale dialoog, betere vooruitzichten voor persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke integratie mogelijk maken. Personen, jongeren inbegrepen die oud genoeg zijn om te werken, hebben de vrijheid om hun bezorgdheden te uiten, zich te organiseren en deel te nemen aan de beslissingen die een invloed hebben op hun eigen leven, en gelijke kansen en een rechtvaardige behandeling te genieten.

Zakelijke relatie – relatie van een onderneming met haar zakelijke partners, met entiteiten binnen haar waardeketen, en met elke andere gouvernementele of niet-gouvernementele entiteit, die rechtstreeks verbonden zijn met haar commerciële activiteiten, producten of diensten. Het betreft bovendien ook de onrechtstreekse zakelijke relaties in de waardeketen van een onderneming, verder dan het eerste niveau, alsook haar positie als minderheids- of meerderheidsaandeelhouder in gemeenschappelijke ondernemingen.

“ Wij zijn niet de oorzaak van het probleem; wij zijn de bron om tot de oplossing te komen. Wij zijn geen kosten; wij zijn investeringen. Wij zijn niet alleen jongeren; wij zijn ook mensen en wereldburgers.”

Uit “A World Fit for Us”, boodschap van het Kinderforum tijdens de Speciale Zitting voor Kinderen van de Verenigde Naties, 5 - 7 mei 2002

Kinderen in enkele cijfers:

- 2,2 miljard mensen in de wereld zijn jonger dan 18 jaar – dit is bijna een derde van de wereldbevolking.
- Jongeren tussen 10 en 19 jaar maken 18 procent uit van de totale bevolking.
- 1 miljard kinderen hebben geen toegang tot 1 of meerdere diensten essentieel voor hun overleving of ontwikkeling.
- 2 miljoen kinderen in de wereld, jonger dan 15 jaar, leven met hiv.
- 215 miljoen kinderen werken.
- 101 miljoen kinderen volgen geen basisonderwijs.
- 51 miljoen kinderen werden niet officieel geregistreerd bij de geboorte.

Voor meer statistische gegevens over kinderen zie: <http://www.childinfo.org/index.html>

© UNICEF/NYHQ2009-1481/HOLT

BEDRIJVEN

- 1 komen hun verantwoordelijkheden na om kinderrechten te respecteren en verbinden zich tot het ondersteunen van de mensenrechten van kinderen.
- 2 dragen bij aan het **uitbannen van kinderarbeid** bij alle activiteiten van de onderneming en in al hun zakelijke relaties.
- 3 bieden waardig werk aan **jonge werknemers, ouders en zorgverleners**.
- 4 garanderen de **bescherming en veiligheid van kinderen** in al hun activiteiten en voorzieningen.
- 5 garanderen dat al hun **producten en diensten** veilig zijn en stellen alles in het werk om de kinderrechten via deze te verdedigen.
- 6 respecteren de kinderrechten ook in hun **marketing- en reclameactiviteiten**.
- 7 respecteren en verdedigen de kinderrechten als het gaat om **milieu en het verwerven en gebruiken van land**
- 8 respecteren en verdedigen de kinderrechten bij **veiligheidsmaatregelen**.
- 9 helpen kinderen in **noodsituaties** te beschermen.
- 10 versterken de **inspanningen van de gemeenschap en de overheid** bij de bescherming en realisatie van kinderrechten.

Woord vooraf

Alle kinderen hebben rechten, overal en op elk moment⁴; al die rechten zijn even belangrijk en ze zijn onderling verbonden. De Richtlijnen voor Kinderrechten in het Bedrijfsleven (de Richtlijnen) roepen ondernemingen over heel de wereld op om de kinderrechten te respecteren en te verdedigen via hun activiteiten en hun zakelijke relaties, zoals op de werkplaats en de markt waarin ze hun activiteiten hebben, binnen de gemeenschap en m.b.t. het milieu. De Richtlijnen geven een volledige omschrijving van de acties die elk bedrijf zou moeten ondernemen om de negatieve gevolgen van zijn activiteiten voor de kinderrechten te vermijden of te verhelpen. Ze bepalen ook de maatregelen waartoe elke onderneming wordt aangespoord om de kinderrechten beter te laten evolueren. De Richtlijnen hebben tot doel een belangrijke referentie te zijn voor alle bestaande of toekomstige vrijwillige initiatieven in de relaties tussen zakelijke activiteiten en kinderen, en zij willen de samenwerking tussen de betrokken partijen bevorderen. Zij richten zich tot alle ondernemingen, multinationals of andere, ongeacht hun grootte, sector, plaats, eigendomsregime of structuur. De Richtlijnen hebben ook de bedoeling andere actoren binnen de maatschappij te informeren, waaronder de overheden en de burgermaatschappij, in hun relatie tot de ondernemingen.

Omwille van hun snelle lichamelijke en geestelijke ontwikkeling, hebben kinderen overlevings- en ontwikkelingsbehoeften die verschillen van de behoeften van volwassenen. Kinderen zijn bijzonder kwetsbaar voor geweld, uitbuiting en mishandeling, vooral in noodsituaties. De gevolgen van de klimaatverandering en milieuverontreiniging voor kinderen kunnen ook ernstiger zijn en langer effect hebben dan bij volwassenen. Tegelijkertijd dragen kinderen in belangrijke mate bij tot hun familie, hun gemeenschap en maatschappij.

Kinderen zijn wezenlijk betrokken partij bij de activiteiten van ondernemingen, als consument, lid van het gezin van een loontrekkende, jonge werknemer, toekomstige loontrekkende of bedrijfsleider. Maar ook als burger, lid van een gemeenschap of een omgeving waar bedrijven hun activiteiten ontplooiën, zijn ze betrokken partij. Zij moeten hun stem kunnen laten horen over de beslissingen die hen aanbelangen, in overeenstemming met het principe van participatie van kinderen zoals dit omschreven is in het Verdrag inzake de Rechten van het Kind.

De Richtlijnen zijn afgeleid van de mensenrechten van kinderen, die wereldwijd zijn erkend, en creëren geen nieuwe internationale juridische verplichtingen. Zij steunen onder andere op de rechten uitgewerkt in het Verdrag inzake de Rechten van het Kind en in de facultatieve protocollen. Het Verdrag is het meest geratificeerde mensenrechtenverdrag ter wereld: 193 landen zijn op dit ogenblik Staten die partij zijn (overheden die het verdrag ondertekend en geratificeerd hebben). De Richtlijnen zijn eveneens gebaseerd op twee verdragen van de Internationale Arbeidsorganisatie, nl. Verdrag nr. 182 betreffende de ergste vormen van kinderarbeid en Verdrag nr. 138 betreffende de minimumleeftijd⁵.

De Richtlijnen zijn eveneens gebaseerd op actueel bestaande bedrijfsnormen zoals de 'tien principes'⁶ van het VN Global Compact en de Guiding Principles inzake Bedrijven en Mensenrechten goedgekeurd door de VN-Mensenrechtenraad.

Overheden hebben, elk op hun niveau, de taak kinderrechten te beschermen, te respecteren en toe te passen. Maar ook andere actoren binnen de maatschappij, ondernemingen inbegrepen, moeten zich schikken naar de geldende wetgeving in hun land en de internationale normen hieromtrent respecteren. De Richtlijnen zijn een antwoord op de vraag van de internationale gemeenschap aan alle leden van de samenleving om deel te nemen aan een mondiale beweging voor een wereld geschikt voor kinderen. Zij hebben tot doel de rol van ondernemingen te omschrijven bij het respect en de verdediging van kinderrechten⁷.

Niets in deze Richtlijnen mag worden gebruikt om normen toe te passen die minder gunstig zijn dan de normen die gelden in een bepaald land of in het kader van het internationaal recht.

© UNH45120

⁴ Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind bepaalt dat een kind ieder mens is jonger dan achttien jaar, tenzij volgens het op het kind van toepassing zijnde recht de meerderjarigheid eerder wordt bereikt.

⁵ Er bestaat ook andere relevante internationale normgeving zoals: het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen (1979), het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (2006) en de VN-Verklaring voor de Rechten van Inheemse Volkeren (2007). Een ander referentiewerk is de studie van de VN-Secretaris-generaal over geweld tegen kinderen (2006).

⁶ Cf. www.unglobalcompact.org

⁷ "A World Fit for Children" (2002). Zie ook "World Fit for Children Plus 5" (2007).

1

BEDRIJVEN

→→→

“Zoek niet om voordeel uit ons te halen. Wij vragen u om uw verantwoordelijkheid op te nemen. Steun ons niet uit medelijden; verdedig ons eerder omdat we het verdienen. Wij kopen uw producten en diensten, maar wij vragen u te investeren in onze ontwikkeling. Wij willen geen cadeaus, wij willen dat u uw verantwoordelijkheid opneemt.”

Een jonge Peruviaan, “Children’s Participation in CSR”, 2010, Save the Children

Actiepunten voor bedrijven:

a. Erkenning van de basisprincipes waarop de kinderrechten steunen

Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind bepaalt de basisrechten en -vrijheden die, zonder discriminatie, op alle kinderen van toepassing zijn. Het omvat vier fundamentele principes die de basis moeten vormen voor elke maatregel die kinderen aanbelangt, en die zowel door de overheid wordt genomen, als door de ouders, de gemeenschap of de privésector. Deze vier basisprincipes zijn: het belang van het kind; non-discriminatie; participatie van het kind; overleving en ontwikkeling.

b. Verantwoordelijkheid opnemen inzake het respecteren van kinderrechten

Dit betekent dat elke schending van de kinderrechten moet worden vermeden en dat elk negatief effect op de kinderrechten moet worden gecorrigeerd als het bedrijf erbij betrokken is. De bedrijfsverantwoordelijkheid om deze rechten te respecteren is zowel van toepassing op de eigen producten, als op zijn zakelijke relaties, met inbegrip van de activiteiten en relaties zoals omschreven in onderstaande Richtlijnen, zonder exhaustief te zijn.

Om deze verantwoordelijkheid te kunnen opnemen, moet elk bedrijf een aangepast beleid en procedures invoeren, zoals vermeld in de Guiding Principles inzake bedrijven en mensenrechten die door de VN-Mensenrechtenraad werden goedgekeurd.¹

Dit beleid omvat :

- i. **Een strategische verbintenis:** dit is een verklaring die de verantwoordelijkheid van een onderneming vastlegt om de rechten te respecteren, en in het bijzonder de kinderrechten, zoals omschreven door de Guiding Principles inzake bedrijven en mensenrechten.

Een strategische verbintenis moet op het hoogste niveau binnen de onderneming worden goedgekeurd en moet steunen op de nodige expertise. Zij moet een duidelijke omschrijving geven van de verwachtingen van de onderneming tegenover haar personeel, haar zakelijke partners en eenieder die rechtstreeks of onrechtstreeks verbonden is aan haar activiteiten, producten of diensten. De verklaring moet worden gepubliceerd, intern en extern worden gecommuniceerd en worden geïntegreerd in het beleid en in de procedures die deze betreffen. De verbintenis kan eveneens een verklaring bevatten waarbij het bedrijf zich verbindt de rechten te verdedigen.

- ii. **Gepaste zorgvuldigheid inzake mensenrechten:** dit betreft het geheel van permanente processen die door bedrijven worden toegepast om de reële en potentiële impact te evalueren van hun activiteiten op de mensenrechten, kinderrechten inbegrepen, en om op basis van de verkregen resultaten maatregelen in te voeren en acties te ondernemen, een opvolging van deze acties te verzekeren en te communiceren over de aangewende middelen om de negatieve gevolgen te verhelpen. Dit verloopt volgens de Guiding Principles inzake Bedrijven en Mensenrechten die door de VN-Mensenrechtenraad werden goedgekeurd. De gepaste zorgvuldigheid inzake mensenrechten moet rekening houden met de negatieve impact die een onderneming mogelijk kan veroorzaken, of waartoe ze kan bijdragen, door haar eigen activiteiten of door activiteiten die in het kader van een zakelijke relatie rechtstreeks te maken hebben met haar producten of diensten. Om een gepaste zorgvuldigheid inzake mensenrechten te kunnen toepassen, moet een onderneming.

komen hun verantwoordelijkheden na om kinderrechten te respecteren en verbinden zich tot het ondersteunen van de mensenrechten van kinderen.

UNICEF/NYHQ2011-1388/PAGE

- elke reële en potentiële impact op de kinderrechten identificeren en evalueren. Deze handelswijze moet gebaseerd zijn op expertise inzake mensenrechten en daadwerkelijk de kinderen of andere mogelijk betrokken mensen raadplegen, alsook andere belanghebbende partijen. Er moet worden rekening gehouden met het feit dat meisjes en jongens aan verschillende risico's worden blootgesteld.
- de conclusies, die uit het onderzoek naar de impact werden getrokken, bij alle betrokken functies en interne procedures invoeren en de gepaste maatregelen nemen (zoals omschreven door de Guiding Principles). Indien een onderneming een negatieve impact heeft op de kinderrechten, of ertoe bijdraagt, of als dit mogelijk het geval zal zijn, moet zij de nodige maatregelen nemen om de activiteit in kwestie, of de bijdrage tot die activiteit, te staken of te verhinderen, en haar invloed gebruiken om elke impact die eruit zou voortvloeien, te verzachten. Indien het bedrijf gelieerd is aan een negatieve impact door een zakelijke relatie, moet het zijn invloed uitoefenen en de andere relevante factoren in overweging nemen om te bepalen welke maatregelen moeten worden genomen.
- controleren en opvolgen of de respons van het bedrijf efficiënt verloopt, of de negatieve impact op kinderrechten daadwerkelijk worden aangepakt. Hiervoor wordt een beroep gedaan op kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren, die steunen op het inwinnen van informatie zowel uit interne als externe bronnen: kinderen, gezinnen en andere betrokken belanghebbende partijen. De onderneming moet in overweging nemen om op regelmatige basis instrumenten te gebruiken zoals contracten en performantietesten, enquêtes en audits (zelfevaluatie of onafhankelijke audit).
- voorbereid zijn om naar de buitenwereld te communiceren over de stappen die worden ondernomen om de negatieve impact van haar zakelijke activiteiten op de kinderrechten te verminderen. De vorm en frequentie van deze communicatie moet aangepast zijn aan de omvang van de impact en toegankelijk zijn voor het beoogde publiek. Het bedrijf moet voldoende informatie verstrekken opdat men de doeltreffendheid kan evalueren van de uitgevoerde acties. Dit type van communicatie mag geen risico inhouden voor de betrokken belanghebbende partijen, noch voor het personeel, of inbreuk plegen op de wettelijke vereisten van zakelijke vertrouwelijkheid.

8 Guiding Principles inzake Bedrijven en Mensenrechten: uitvoering van het referentiekader “beschermen, eerbiedigen en herstellen” van de Verenigde Naties als bijlage bij het Verslag van de Speciale Vertegenwoordiger van de Secretaris-Generaal belast met de mensenrechten en de multinationals en andere ondernemingen, A/HRC/17/31, Verenigde Naties, 21 maart 2011, beschikbaar op het internet via <http://www.ohchr.org/documents/issues/business/A.HRC.17.31.pdf>. Goedgekeurd door de VN-Mensenrechtenraad door resolutie A/HRC/RES/17/4.

1

BEDRIJVEN

→→→

- iii. **Herstelprocedures aangepast aan kinderen:** procedures waarbij de negatieve gevolgen voor de mensenrechten, veroorzaakt door het bedrijf of waartoe het heeft bijgedragen, verholpen worden. Als een bedrijf vaststelt dat zij een negatieve impact genereren op de mensenrechten, of ertoe bijdragen, dan moet de onderneming het herstel ervan op zich nemen of bijdragen tot een herstel door middel van wettelijke procedures – klachtenprocedures eigen aan het bedrijf of rechtsmiddelen naargelang de situatie. De bedrijfsprocedures moeten zowel voor meisjes als voor jongens toegankelijk zijn, alsook voor hun families en al wie hun belangen behartigt. Zij moeten beantwoorden aan het efficiëntiecriteria voor buitengerechtelijke klachtenprocedures zoals omschreven door principe 31 van de Guiding Principles inzake Bedrijven en Mensenrechten.
- c. **Zich ertoe verbinden om de mensenrechten van kinderen te respecteren**
Naast het respect voor de kinderrechten kan de onderneming een belangrijke rol spelen in de verdediging van de kinderrechten via haar activiteiten en zakelijke relaties. Dat kan via de kernactiviteiten van het bedrijf, zijn strategische sociale investeringen, liefdadigheidsacties, pleidooiwerk en betrokkenheid bij het openbaar beleid, door acties met partners en andere collectieve initiatieven. Mogelijkheden om kinderrechten te verdedigen dienen zich meestal aan in het kader van de gepaste zorgvuldigheid inzake mensenrechten die door de onderneming wordt toegepast, ook door de mening van de kinderen te horen, hun families alsook kinderrechtspecialisten. Acties die vrijwillig worden ondernomen om de kinderrechten te ondersteunen, moeten bovenop de maatregelen komen die reeds zijn genomen om kinderrechten te respecteren en deze niet vervangen. Zij moeten gebaseerd zijn op de basisprincipes van de rechten van het kind.
- d. **Een voorvechter worden van kinderrechten**
Bedrijven worden aangespoord de kinderrechten te bevorderen, alsook deze Richtlijnen en bijhorende 'best practices' te promoten bij hun leveranciers, zakelijke partners en contacten.

komen hun verantwoordelijkheden na om kinderrechten te respecteren en verbinden zich tot het ondersteunen van de mensenrechten van kinderen.

Een internationale onderneming uit de textielsector heeft samengewerkt met een niet-gouvernementele organisatie (ngo) voor de bescherming van kinder- en vrouwenrechten om een klachtenplatform op te richten voor lokale leveranciers uit Bangladesh. De betrokken ngo, heeft als specialist in dit domein een betrouwbare klachtendienst uitgebouwd waarbij de werknemers hun grieven konden uiten. Het voorzag op die manier in een alternatief en veilig communicatiemiddel waarmee de werknemers hun problemen op de werkvloer konden doorgeven aan de onderneming. Dit systeem heeft het mogelijk gemaakt om waardevolle informatie te verkrijgen. Zo kon het textielbedrijf gemakkelijker in dialoog gaan met zijn leverancier en hem verzoeken de situatie te corrigeren.

GOEDE PRAKTIJK:

Oprichten van een toegankelijk klachtenplatform

2

BEDRIJVEN →→→

“Het is belangrijk dat bedrijven werken... aan een beter begrip van de mensenrechten en aan de gevolgen van hun activiteiten op het leven van mensen.”

Jongeren uit Paraguay, Children's Consultations for the Children's Rights and Business Principles Initiative, 2011

De verantwoordelijkheid van bedrijven inzake respect voor rechten betreft ook de rechten die zijn vernoemd in de Verklaring van de Internationale Arbeidsorganisatie over de Fundamentele Principes en Rechten op het Werk.

Actiepunten voor bedrijven:

a. Uitbanning van kinderarbeid

Geen kinderen aanwerven of tewerkstellen voor het uitvoeren van taken die met kinderarbeid kunnen gelijkstaan. Betrouwbare instrumenten ter beschikking stellen om de leeftijd te controleren tijdens de aanwervingsprocedure en erop letten dat deze mechanismen eveneens in de waardeketen worden toegepast. Op de hoogte zijn van de aanwezigheid van kinderen op de werkvloer. Bij het verwijderen van kinderen op de werkvloer, maatregelen voorzien om de bescherming van die kinderen te garanderen en indien nodig, waardig werk voorstellen aan de volwassenen uit zijn gezin. Geen druk uitoefenen op de leveranciers, ondernemers of onderaannemers, indien deze druk zich zou kunnen vertalen in schendingen van de kinderrechten.

b. Preventie, identificatie en verkleining van het gevaar voor jonge werknemers en bescherming tegen arbeidssituaties die verboden zijn voor kinderen onder de 18 jaar, of die hun lichamelijke of geestelijke vermogens overstijgen.

Gevaren voor jonge werknemers voorkomen, vaststellen en verminderen en hen beschermen tegen arbeidssituaties die verboden zijn voor kinderen jonger dan 18 jaar, of die hun lichamelijke of geestelijke vermogens overschrijden. Kinderen beschermen voor gevaarlijke arbeid die schadelijk kan zijn voor hun gezondheid, hun veiligheid of hun gemoedsgesteldheid. Gevaren op de werkvloer voorkomen of kinderen van deze plaatsen verwijderen. Kinderen die gevaarlijke arbeid verrichten, moeten onmiddellijk bij de bron van gevaar worden weggehaald en beschermd worden tegen het loonverlies dat hiervan het gevolg is. Er zich van bewust zijn dat kinderen die oud genoeg zijn om te werken met andere beroepsrisico's te maken krijgen in vergelijking met volwassenen en dat meisjes met risico's worden geconfronteerd die verschillen van de gevaren voor jongens. Erover waken dat de kinderrechten gerespecteerd worden wat betreft het recht op informatie, vrijheid van vereniging, collectieve onderhandeling, participatie, non-discriminatie, vertrouwelijkheid en bescherming tegen elke vorm van geweld op de werkvloer, fysiek of mentaal, en van elke vorm van straf door vernedering, intimidatie of seksueel geweld.

De verbintenis van bedrijven inzake verdediging van de kinderrechten omvat volgende acties:

c. Samenwerking met overheden, sociale partners en andere instanties om het onderwijs te bevorderen en duurzame maatregelen te nemen tegen de oorzaken die aan de basis liggen van kinderarbeid.

- i. Samenwerken met andere ondernemingen, de betrokken gemeenschappen, kinderrechtenorganisaties, vakbonden en overheden om het onderwijs te bevorderen en duurzame oplossingen te vinden voor de basisoorzaken van kinderarbeid.
- ii. Inspanningen op lokaal, nationaal en internationaal vlak aanmoedigen om kinderarbeid uit te bannen, onder andere door middel van sociale mobilisatie en sensibilisatie, alsook door programma's voor de uitroeiing van kinderarbeid die in samenwerking met de leden van de plaatselijke gemeenschappen en de kinderen worden uitgedacht en opgezet.
- iii. Een partnerschap aangaan met andere ondernemingen, associaties binnen de sector en werkgeversorganisaties voor de uitwerking van een aanpak op sectoraal niveau om zo de kinderarbeid te verhelpen en bruggen te bouwen met de vakbonden, de gerechtelijke overheden, arbeidsinspecties en andere actoren.

dragen bij aan het uitbannen van kinderarbeid bij alle activiteiten van de onderneming en in al hun zakelijke relaties.

- iv. Een werkgroep of comité tegen kinderarbeid oprichten of eraan deelnemen binnen de afgevaardigde lokale, regionale of nationale werkgeversorganisaties.
- v. Een nationaal actieplan tegen kinderarbeid ondersteunen en uitvoeren in het kader van bepaalde belangrijke politieke of institutionele instrumenten in hun strijd tegen kinderarbeid op nationaal vlak.
- vi. Deelnemen aan programma's die jongerenarbeid stimuleren, de ontwikkeling van competenties bevorderen en beroepsopleidingen voorzien voor jonge werknemers die de minimumleeftijd voor tewerkstelling hebben bereikt.
- vii. Trachten om de productie binnen de formele economie te houden en elke vorm van informele arbeidsmodaliteiten te vermijden waarbij men dreigt bij te dragen tot kinderarbeid.

© UN/4028

Een internationale onderneming uit de meubelsector heeft een wereldwijd systeem opgezet om kinderarbeid in de logistieke keten te vermijden. Als er kinderarbeid wordt vastgesteld, worden de leveranciers ertoe aangezet om een corrigerend actieplan in te voeren waarbij rekening moet worden gehouden met het belang van het kind, onder meer in functie van zijn leeftijd, zijn gezinssituatie, zijn sociale achtergrond en zijn opleidingsniveau. Het actieplan benadrukt het feit dat de aangebrachte oplossing niet eenvoudigweg een verschuiving mag zijn van de kinderarbeid van één leverancier naar een andere. Het moet de betrokken kinderen leefbaardere en duurzamere alternatieven aanbieden. Vanaf 2000 heeft de onderneming een systeem ingevoerd van partnerschap op lange termijn met kinderrechtenorganisaties om kinderarbeid in een landelijke omgeving te voorkomen en uit te bannen. Het bedrijf steunt in dit kader onder meer op grote schaal sensibilisatie- en mobilisatiecampagnes van de gemeenschappen rond scholarisatie en verbetering van de onderwijskwaliteit, zodat zowel jongens als meisjes hun leerprogramma kunnen afmaken. Ook werden er zelfhulpgroepen opgericht voor vrouwen in landelijke gebieden om hen te helpen hun economische, sociale en juridische positie te versterken door de toegang te verbeteren tot financiering en loontrekkende activiteiten. Hierdoor kunnen zij de schuldenlast verminderen, een van de hoofdredenen waarom gezinnen hun kinderen uit werken sturen.

GOEDE PRAKTIJK:

De diepere oorzaken van kinderarbeid aanpakken

3

BEDRIJVEN

“Betaal onze ouders correct zodat kinderen de school niet hoeven te verlaten.”

Jongens van 13 jaar in India, “Children’s Participation in CSR”, 2010, Save the Children.

De verantwoordelijkheid van bedrijven inzake respect omvat volgende acties:

a. Waardig werk aanbieden aan jonge werknemers

De rechten respecteren van kinderen die de minimumleeftijd voor tewerkstelling hebben bereikt. Sociaal overleg en rechten op het werk bevorderen, veilige arbeidsomstandigheden voorzien, jonge werknemers beveiligen tegen mishandeling en uitbuiting en hen toegang geven tot water en sanitair en hierbij rekening houden met de behoeften van zowel jongens als meisjes.

b. Rekening houden met de kwetsbaarheid van jongeren die de minimumleeftijd voor tewerkstelling hebben bereikt

- i. Elk bedrijf moet op het hoogste niveau een strategische verbintenis aannemen en goedkeuren betreffende de rechten van kinderen en jonge werknemers. Het betreft onder meer hun recht op bescherming tegen geweld en mishandeling. Deze verbintenis moet kinderen die de minimumleeftijd hebben bereikt, beschermen voor gevaarlijke arbeid. Zo moet bijvoorbeeld rekening worden gehouden met de beperking van de arbeidstijden, beperkingen betreffende gevaarlijk hoogtewerk en taken die moeten worden uitgevoerd met gevaarlijke machines, uitrustingen of instrumenten, het transport van zware lasten, blootstelling aan gevaarlijke stoffen of processen, of nog andere bijzonder moeilijke arbeidsomstandigheden (nachtwerk of een taak waarvoor de jonge werknemer zich zonder geldige reden in een lokaal van de werkgever bevindt)⁹. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van deze strategische verbintenis moet in het beleid van de onderneming geïntegreerd worden en door het management worden verspreid, hoewel het bedrijf ervoor kan kiezen om een specifieke verantwoordelijkheid te delegeren zodat de uitvoering ervan kan worden verzekerd.
- ii. Het ondernemingsbeleid over pesterijen en ongewenst gedrag moet bijzondere aandacht besteden aan de kwetsbaarheid van jonge werknemers. Het moet permanent worden toegepast en de werknemers of andere personen die zich in de bedrijfsruimten bevinden, moeten hierover worden ingelicht. De instrumenten om klacht in te dienen moeten efficiënt zijn en ook toegankelijk voor jonge werknemers.
- iii. De bedrijfsactiviteit kan van het management vereisen om bijzondere aandacht te besteden aan de bescherming van de rechten van jonge werknemers. Het kan ook de vakbonden en hun verkozenen ertoe aanzetten om hetzelfde te doen. De vakbonden kunnen beslissen om afgevaardigden/begeleiders van jonge werknemers te kiezen om hun arbeidsomstandigheden te volgen. Dit moet deel uitmaken van een onafhankelijke beslissing door de betrokken vakbond.

De verbintenis van bedrijven inzake verdediging van de kinderrechten omvat volgende acties:

c. Waardig werk aanbieden aan jonge werknemers

Aanbod van waardig werk aan jonge werknemers bevorderen, inclusief sociale bescherming, gezondheidsinformatie en – zorgen aangepast aan hun leeftijd. Kwaliteitsvol onderwijs, een gepaste beroepsopleiding, alsook ontwikkelingsprogramma’s voor voorziening in levensonderhoud zijn bijzonder belangrijk, naast de kans op eigen broodwinning.

bieden waardig werk aan jonge werknemers, ouders en zorgverleners.

d. Waardige arbeidsomstandigheden voorzien die de werknemers, man of vrouw, ondersteunen in hun rol als ouder of zorgverlener

Verder dan louter respect voor de wetgeving, moet men ook bijzondere aandacht besteden aan de arbeidsomstandigheden: een loon waarvan men kan leven, de duur en de flexibiliteit van de arbeidstijden, faciliteiten voor zwangere vrouwen of vrouwen die borstvoeding geven, de noodzaak van ouderschapsverlof, hulp aan migranten- en seizoenarbeiders die ver van hun kinderen wonen, en een gemakkelijke toegang tot kwaliteitsvolle kinderopvang, gezondheidszorg en onderwijs voor alle personen ten laste.

Een multinational uit het Verenigd Koninkrijk is een partnerschap aangegaan met een Chinese ngo (die zich inzet voor vrouwen) om hulp te kunnen bieden aan kinderen die van hun ouders gescheiden zijn. Het betreft migrantenarbeiders in 10 provincies van het land. Ongeveer 600.000 gezinnen hebben hier baat bij. Het programma voorziet onder meer in de verdeling van ouder-kind telefoonkaarten, die men ‘liefdeskaarten’ noemt. Zo kan er een regelmatige communicatie verlopen tussen de migrantenarbeiders, hun kinderen en hun families. Het programma levert ook praktisch advies aan gezinnen en aan kinderen die thuis blijven terwijl hun ouders migreren naar de stedelijke gebieden in China om er te gaan werken. Volgens statistische gegevens worden er 58 miljoen kinderen in het land achtergelaten. Dit betreft 30 procent van het totaal aantal kinderen die in China op het platteland leven. Meer dan 40 miljoen onder hen zijn jonger dan 14 jaar.

GOEDE PRAKTIJK:

Ondersteuning van migrantenarbeiders met kinderen die thuis zijn achtergebleven

⁹ Voor meer informatie, zie Aanbeveling van de Internationale Arbeidsorganisatie “A190 - Aanbeveling inzake de ergste vormen van kinderarbeid”, 1999, beschikbaar op <http://www.ilo.org/ilolex/cgi-lex/convde.pl?R190>

4

BEDRIJVEN

“Elke daad van geweld tegenover een kind is voor ons een gewelddaad te veel.”

Kinderen uit Centraal- en West-Afrika, 2005 (VN-studie over geweld tegen kinderen)

De verantwoordelijkheid van bedrijven inzake respect omvat volgende acties:

- a. **Risico's aanpakken m.b.t. de veiligheid en bescherming van kinderen – in het kader van de kinderrechten –, die zich voordoen in de lokalen of bij het personeel van de onderneming in het kader van haar activiteiten.**
 - i. Zich ervan vergewissen dat de bedrijfslokalen niet worden gebruikt voor mishandeling, uitbuiting of het kwetsen van kinderen.
 - ii. Erop letten dat mogelijk gevaarlijke bedrijfsruimten geen bedreiging vormen voor de veiligheid van kinderen, tijdens of na de activiteiten.
 - iii. Duidelijk uitleggen aan het personeel dat er een nultolerantie bestaat voor geweld, uitbuiting en mishandeling binnen elke activiteit van de onderneming, ook buiten de bedrijfslokalen.
 - iv. De nodige maatregelen nemen indien zich een vermoeden voordoet van mogelijk geweld, uitbuiting of mishandeling.
 - v. Zich ervan vergewissen dat de jonge werknemers die de minimumleeftijd voor tewerkstelling hebben bereikt, voor gevaarlijk werk beschermd worden.

De verbintenis van bedrijven inzake verdediging van de kinderrechten omvat volgende acties:

- b. **Een gedragscode voor de bescherming van kinderen uitwerken en invoeren**
Uitwerken van een gedragscode voor de bescherming van kinderen in het kader van de bedrijfsactiviteiten. Permanente bewustmaking en vorming van het personeel voorzien met betrekking tot deze gedragscode. Alle partijen die in het kader van een zakelijke relatie betrokken zijn bij de activiteiten, producten of diensten van de onderneming, aanbevelen een gedragscode voor de bescherming van kinderen uit te werken.

© UNICEF/NYHQ/1991-0239/Tout ou n'ji

garanderen de bescherming en veiligheid van kinderen in al hun activiteiten en voorzieningen.

© UNICEF/NYHQ/2007-2,685/Pirozzi

Een internationaal bedrijf uit de reis- en hotelsector heeft een mondiale strategie ontwikkeld voor de strijd tegen en bewustmaking van seksuele uitbuiting en kinderhandel. Deze onderneming is lid van de Code (Gedragscode voor de toeristische en de reissector inzake de bescherming van kinderen tegen seksuele uitbuiting). In het kader van deze verbintenis eist de onderneming van al zijn leveranciers dat zij een juridisch bindende clause in hun contract aanvaarden, die stelt dat zij geen enkele vorm van commerciële seksuele uitbuiting van kinderen zullen dulden. Een speciale vorming over de bescherming van kinderen maakt deel uit van de opleiding van hun werknemers. Sinds eind 2011 is het bedrijf begonnen met de publicatie van informatie, die elektronisch beschikbaar werd gesteld, over de reiswegen vanuit de VS naar bepaalde bestemmingen waar een grote prevalentie bestaat inzake handel en seksuele uitbuiting van kinderen. Ook de reizigers beschikken over een gratis nummer dat ze kunnen bellen voor de melding van gevallen van seksuele uitbuiting of verdacht gedrag. Het bedrijf doet eveneens een inspanning om de diepere oorzaken van het probleem aan te pakken door partnerschappen aan te gaan met lokale organisaties tegen kinderhandel.

GOEDE PRAKTIJK:

Kinderen beschermen tegen uitbuiting

5

BEDRIJVEN

“Controleer niet alleen de verkoop, maar onderzoek ook wie de mensen zijn die uw producten gebruiken en doe een inspanning om te verhinderen dat winkels producten verkopen die schadelijk zijn voor kinderen”

Jongeren uit de Filipijnen, Children's Consultations for the Children's Rights and Business Principles Initiative, 2011

De verantwoordelijkheid van bedrijven inzake respect omvat volgende acties:

- Zich ervan vergewissen dat het onderzoek en het uittesten van de producten en diensten die gebruikt of verbruikt worden door kinderen worden uitgevoerd volgens de overeenkomstige nationale en internationale normen.
- Erop letten dat producten en diensten voor kinderen, of waarmee kinderen in aanraking kunnen komen, niet gevaarlijk zijn en geen mentale, morele of fysieke schade kunnen berokkenen.
- De toegang beperken tot producten en diensten die niet aan kinderen zijn aangepast of die voor hen schadelijk kunnen zijn, en erover waken dat deze ondernomen acties overeenstemmen met de internationale normen, betreffende o.a. de non-discriminatie, vrijheid van meningsuiting en toegang tot informatie.
- Alle zinnige maatregelen nemen om bij het aanbod van producten of diensten de discriminatie van ieder kind of van een groep kinderen uit te bannen.
- Trachten om het risico te voorzien of uit te bannen dat producten of diensten kunnen ingezet worden voor mishandeling, uitbuiting of het kwetsen van kinderen onder welke vorm dan ook.

De verbintenis van bedrijven inzake verdediging van de kinderrechten omvat volgende acties:

- Maatregelen nemen voor een optimalisering van de toegang tot en de beschikbaarheid van producten en diensten die essentieel zijn voor de overleving en ontwikkeling van kinderen.
- Streven naar mogelijkheden om de kinderrechten te verdedigen via hun producten en diensten, alsook bij de distributie ervan.

© UNICEF/NYHQ2011-1314/Dorimino

garanderen dat al hun producten en diensten veilig zijn en stellen alles in het werk om de kinderrechten via deze te verdedigen.

© UNICEF/NYHQ2009-0576/Ramoneida

Een Amerikaanse autoconstructeur heeft bij zijn onderzoeken bijzondere aandacht besteed aan kinderen. Het bedrijf focust op de veiligheid van kinderen, jongeren en jongvolwassenen. Een multidisciplinair team van pediaters, psychologen, statistici, epidemiologen en ingenieurs streven naar een beter begrip van de complexiteit rond preventie van verwondingen en trachten de wetenschappelijke gegevens te vertalen naar begrijpelijke, efficiënte toepassingen die het leven van kinderen kunnen redden. Deze onderneming erkent hiermee dat kinderen niet louter als kleine volwassenen mogen worden gezien en dat onderzoek naar preventie van kwetsuren bij volwassenen niet voor kinderen geldt. Daarom is het bedrijfsonderzoek gericht op de specifieke behoeften van kinderen en volwassenen. Zo zijn het bijvoorbeeld hoofdzakelijk kinderen die in voertuigen op de tweede of derde rij zitten: juist voor hen moeten autoconstructeurs hun veiligheidsvoorzieningen optimaliseren.

GOEDE PRAKTIJK:

Focus op kinderen bij autoveiligheid

6

BEDRIJVEN

“We moeten zorgen voor een gezond en realistisch zelfbeeld. Volwassenen en adolescenten moeten samenwerken om naast de waarde van schoonheid bij meisjes ook andere kwaliteiten dan de uiterlijke te appreciëren, zoals eerlijkheid, intelligentie, integriteit en vrijgevigheid.”

Een jong meisje van 16 jaar uit Jordanië, dat in de VS woont, State of the World's Children, 2011

De verantwoordelijkheid van bedrijven inzake respect omvat volgende acties:

- a. Ervoor zorgen dat de marketing en communicatie geen negatieve gevolgen hebben op de rechten van het kind.**

Dit is van toepassing op alle pers- en communicatiemiddelen. De marketing mag discriminatie niet in de hand werken. Etikettering en informatie over producten moeten duidelijk, correct en volledig zijn, en ouders en kinderen de mogelijkheid geven om met kennis van zaken beslissingen te nemen. Om na te gaan of er voor de kinderrechten negatieve gevolgen zijn of zouden zijn, en om maatregelen te kunnen nemen voor een integratie en uitvoering van de conclusies, moet er rekening worden gehouden met het feit dat kinderen kwetsbaarder zijn voor manipulatie. Ook moet men bij het gebruik van onrealistische stereotiepe of seksueel getinte afbeeldingen van het lichaam het effect op kinderen in aanmerking nemen.

- b. Voldoen aan de normen van goede bedrijfsvoering zoals beschreven door de Wereldgezondheidsorganisatie in zijn richtlijnen over marketing en gezondheid.¹⁰**

Zich onderwerpen aan de gedragsnormen voor bedrijven die zijn bepaald door de instrumenten van de Wereldgezondheidsorganisatie in alle landen. Daar waar de nationale wetgeving strengere normen oplegt, zal de onderneming die moeten volgen.

De verbintenis van bedrijven inzake verdediging van de kinderrechten omvat volgende acties:

- c. Een marketingbeleid voeren dat sensibiliseert en kinderrechten, een positief zelfbeeld, een gezonde levensstijl en waarden van geweldloosheid promoot.**

© UNICEF/15425

respecteren de kinderrechten ook in hun marketing- en reclameactiviteiten.

© UNICEF/NYHQ/2010-2453/Dormino

Een Europees zeepmerk heeft van zijn marketingcampagne gebruik gemaakt om het publiek te sensibiliseren over het recht van kinderen om te spelen, hun mening te laten horen, kortom, hun recht om kind te zijn! Het spoort ouders ertoe aan het belang in te zien van ontdekking, spel, activiteiten en oefeningen als een essentieel onderdeel bij de ontwikkeling van kinderen. Deze elementen dragen bij tot een gezond en volwaardig bestaan, zelfs als het betekent dat kinderen zich vuil maken. Het merk heeft wereldwijd een serie reclamespots uitgezonden, die de waarde van het spel en een actieve levensstijl naar voor brachten.

GOEDE PRAKTIJK:

Het recht om te spelen en een actief leven te leiden onder de aandacht brengen

¹⁰ De instrumenten van de Wereldgezondheidsorganisatie die richtlijnen vastleggen over marketing en gezondheid zijn: de WHO-code voor de marketing van vervangingsmiddelen voor moedermelk (1981) en de hierna volgende overeenkomstige resoluties van de Wereldgezondheidsorganisatie (in verschillende landen werden nationale maatregelen genomen om deze twee instrumenten in te voeren); het WHO-Kaderverdrag ter bestrijding van tabaksgebruik (2003); de aanbevelingen inzake het in de handel brengen van levensmiddelen en niet-alcoholhoudende dranken voor kinderen; en de wereldstrategie van de Wereldgezondheidsorganisatie die erop gericht is het schadelijke gebruik van alcohol terug te dringen (2010).

7

BEDRIJVEN

Elk jaar sterven er ongeveer drie miljoen kinderen jonger dan vijf jaar aan ziekten die het gevolg zijn van milieurampen.

Wereldgezondheidsorganisatie,
Wereldactieplan voor de gezondheid van kinderen en het milieu (2010 - 2015)

De verantwoordelijkheid van bedrijven inzake respect omvat volgende acties:

a. De rechten van kinderen inzake milieu respecteren

- i. Bij de planning en uitvoering van een milieubeleid en het gebruik van middelen, erop toezien dat de werking van het bedrijf geen negatieve impact heeft op de kinderrechten, onder meer door toegebrachte schade aan het milieu of door een verminderde toegang tot de natuurlijke reserves.
- ii. Ervoor zorgen dat rekening wordt gehouden met de rechten van kinderen, hun gezinnen en de gemeenschappen in de noodplannen en bij het herstel van de gezondheid en het milieu, na schade veroorzaakt door de bedrijfsactiviteiten, ongevallen inbegrepen.

b. Bij het verwerven en het gebruik van gronden voor bedrijfsdoeleinden, de rechten respecteren van kinderen, als integraal onderdeel van de mensenrechten.

- i. Indien mogelijk, bij verwerving of gebruik van gronden voor commerciële doeleinden, de ontheemding van de getroffen gemeenschappen vermijden of zo beperkt mogelijk houden. Een ernstige en duidelijke raadpleging organiseren van de gemeenschappen die mogelijk betrokken zullen zijn, opdat de eventuele negatieve gevolgen voor de kinderrechten kunnen worden vastgesteld en verholpen. Ook de gemeenschappen kunnen dan actief deelnemen en bijdragen tot de besluitvorming over de onderwerpen die hen rechtstreeks aanbelangen. Het verkrijgen van een vrij en duidelijk voorafgaandelijk akkoord van de betrokken oorspronkelijke bevolking is verplicht voor elk project dat gevolgen heeft voor hun gemeenschap. Dit moet worden nagestreefd in alle gevallen waarbij een gemeenschap wordt getroffen door het gebruik of de verwerving van gronden door een onderneming.
- ii. De rechten van kinderen respecteren - vooral het recht op aangepast onderwijs, gezondheid, aangepaste voeding en levensstandaard, en participatie – bij de planning en uitvoering van hervestiging en bij het vaststellen van schadevergoedingen.

De verbintenis van bedrijven inzake verdediging van de kinderrechten omvat volgende acties:

c. De kinderrechten verdedigen inzake het milieu waarin toekomstige generaties zullen leven en opgroeien.

Maatregelen nemen om geleidelijk aan de broeikasgasuitstoot afkomstig van bedrijfsactiviteiten te verminderen en duurzame bronnen te gebruiken. Erkennen dat deze acties en andere initiatieven om het milieu te verbeteren gevolgen zullen hebben voor toekomstige generaties. De mogelijkheden identificeren om een risico op een ramp te voorzien en te verminderen en de gemeenschappen ondersteunen bij hun zoektocht naar middelen die het hen mogelijk maken zich aan de klimaatsverandering aan te passen.

© UNICEF/1829

respecteren en verdedigen de kinderrechten als het gaat om milieu en het verwerven en gebruiken van land.

© UNICEF/NYHQ2006-2608/KAMBER

Een grote Indische onderneming heeft erkend welke kostbare bijdragen scholen en leerlingen kunnen leveren. Geholpen door jongeren, ouders, leerkrachten en de gehele gemeenschap, konden zij overbodige energiekosten verminderen. Terwijl de energiebehoeften in India geleidelijk aan stijgen en energiebronnen snel schaars worden, heeft het bedrijf jongeren betrokken bij een initiatief om een eventuele verlamme energiecrisis te voorkomen. In 2007 heeft het een bewustmakingscampagne rond energiebesparing gelanceerd bij schoolkinderen in Mumbai. De onderneming gaf hen de middelen en mogelijkheden die ze nodig hadden om deze informatie door te geven aan hun ouders en onder hun gemeenschap te verspreiden. Dit initiatief heeft in het land een hele beweging tot stand gebracht: meer dan 250 scholen waren hierbij betrokken en meer dan 1 miljoen burgers werden opgeleid.

GOEDE PRAKTIJK:

Schoolkinderen leren energie te besparen

8

BEDRIJVEN

“Oorlog en politiek, het is een spel van en voor volwassenen, maar telkens opnieuw zijn het de kinderen die verliezen.”

Eliza Kantardzic, 17 jaar, Bosnië en Herzegovina, Vergadering van de VN-Veilighedsraad over kinderen en gewapende conflicten, 2002

De verantwoordelijkheid van bedrijven inzake respect omvat volgende acties:

a. De kinderrechten respecteren bij veiligheidsmaatregelen

- i. Bij de uitwerking en invoering van veiligheidsmaatregelen, of deze nu worden uitgevoerd door publieke of private veiligheidsdiensten, een gepaste zorgvuldigheid inzake mensenrechten toepassen door een bijzondere aandacht te schenken aan de negatieve gevolgen voor de kinderrechten.
- ii. Erop letten dat het respect voor de kinderrechten expliciet worden vermeld in de veiligheidscontracten van het bedrijf.
- iii. Geen kinderen aanwerven of tewerkstellen voor veiligheidsopdrachten, noch direct, noch indirect via publieke of private veiligheidsdiensten.

De verbintenis van bedrijven inzake verdediging van de kinderrechten omvat volgende acties:

b. De kinderrechten verdedigen bij veiligheidsmaatregelen

Elke onderneming wordt ertoe aangemoedigd om evolutieve ‘best practices’ toe te passen bij het beheer van veiligheidsdiensten geleverd door publieke of private veiligheidsinstanties.

© UNICEF/NYHQ2004-1163/LEMOYNE

respecteren en verdedigen de kinderrechten bij veiligheidsmaatregelen.

© UNICEF/NYHQ2010-1152/Asselin

De Voluntary Principles on Security and Human Rights (Vrijwillige principes inzake veiligheid en mensenrechten) uit 2002, zijn een initiatief van verscheidene overheden, ngo's en bedrijven, en vormen bepaalde richtlijnen voor bedrijven uit de ontginningsindustrie en energiesector. Hiermee willen zij helpen om, binnen het kader van respect voor de mensenrechten en de fundamentele vrijheden, de veiligheid van hun activiteiten te garanderen. De vrijwillige principes zijn de enige richtlijnen voor mensenrechten die specifiek zijn uitgewerkt voor bedrijven uit de olie-, gas- en mijnsector. Zij betreffen drie categorieën: risico-evaluatie, openbare veiligheid en privéveiligheid. De vrijwillige principes stellen het volgende: “de partijen die deelnemen, erkennen het belang van het wereldwijd bevorderen en beschermen van de mensenrechten, en van de constructieve rol die zakenmensen en de burgermaatschappij kunnen spelen - ngo's, vakbonden en lokale gemeenschappen inbegrepen - door deze objectieven voorop te stellen.”

GOEDE PRAKTIJK:

Vrijwillige principes inzake veiligheid en mensenrechten

9

BEDRIJVEN

“Bedrijven moeten permanent aan noodsituaties denken en niet alleen wanneer ze zich reëel voordoen. Dit betekent dat bedrijven een programma moeten voorzien om de schade te beperken en te verzachten.”

Jongeren uit Brazilië,
Children’s Consultations for the
Children’s Rights and Business
Principles Initiative

De verantwoordelijkheid van bedrijven inzake respect omvat volgende acties:

a. De kinderrechten respecteren bij noodsituaties

Vermijden om in noodsituaties de schending van kinderrechten uit te lokken of ertoe bij te dragen. Erkennen dat de risico’s wat de mensenrechten betreft groter zijn in geval van gewapend conflict of andere noodsituaties en bijgevolg een gepaste zorgvuldigheid inzake mensenrechten toepassen. Rekening houden met het feit dat noodsituaties het risico op negatieve gevolgen voor de kinderrechten in aanzienlijke mate kunnen vergroten en dat bepaalde groepen kinderen kwetsbaarder kunnen zijn. Dit geldt onder andere voor kinderen met een handicap, ontheemde kinderen, migranten, kinderen gescheiden van hun familie of niet begeleide kinderen, en autochtone kinderen. Men moet eveneens rekening houden met het feit dat meisjes en jongens op een verschillende manier worden getroffen.

De verbintenissen van bedrijven inzake verdediging van de kinderrechten omvat volgende acties:

b. De rechten van kinderen getroffen door noodsituaties verdedigen

- i. Kinderen bij wiens rechten door noodsituaties in gevaar zijn, helpen beschermen. Werknemers en leden van de gemeenschap bewust maken rond het probleem van hoger risico op geweld, mishandeling en uitbuiting van kinderen in die context.
- ii. Indien nodig en gevraagd, én in overeenstemming met de ‘best practices’, de overheden en humanitaire organisaties steunen in hun tussenkomst bij noodsituaties. De steunmaatregelen moeten gebaseerd zijn op een geëvalueerde behoefte en ze moeten worden genomen met een mate van verantwoordelijkheid tegenover de getroffen bevolking.
- iii. Op een positieve manier bijdragen aan de vrede en aan duurzame ontwikkeling.¹¹

© UNICEF/NYHQ2006-1679/BROOKS

helpen kinderen in noodsituaties te beschermen.

© UNICEF/NYHQ2010-0681/JERRY

Een internationaal consulting-bedrijf met een expertise op het vlak van projectmanagement is gaan samenwerken met een internationale organisatie om aan vluchtelingenkinderen educatieve middelen ter beschikking te stellen. Een van de belangrijkste initiatieven bij deze samenwerking was dat het bedrijf op basis van zijn competenties onderwijs kon voorzien voor 30.000 vluchtelingenkinderen in Tsjaad. Dankzij zijn managementexpertise heeft het bedrijf de internationale organisatie kunnen ondersteunen bij het ondernemen van tastbare acties. Het kon materiaal leveren en de organisatie voorzien van systemen zodat ze de gerealiseerde vooruitgang kon meten. Een grote uitdaging is het blijvende conflict en de instabiliteit op het terrein: zij bemoeilijken de uitvoering van de doorlopende educatieve programma’s. Het is ook moeilijk om de kinderen over voldoende tijd aangepast onderwijs aan te bieden. Vragenlijsten voor toetreding tot het programma zijn erop gericht om de belangrijkste problemen te detecteren die verband houden met de bescherming van kinderen. Zo kunnen deze gemakkelijker in dit initiatief worden opgenomen. Het consulting-bedrijf draagt eveneens bij door de publieke opinie bewust te maken van de situatie van vluchtelingen.

GOEDE PRAKTIJK:

Onderwijs voor vluchtelingenkinderen op basis van competenties

¹¹ Zie bijvoorbeeld de gezamenlijke publicatie van het VN Global Compact en de organisatie Principles for Responsible Investment (Principes voor verantwoord beleggen), ‘Guidance on Responsible Business in Conflict-Affected and High-Risk Areas: A Resource for Companies and Investors’, 2010. http://www.unglobalcompact.org/Issues/conflict_prevention/guidance_material.html

10

BEDRIJVEN

“Samen zullen we aan een wereld bouwen waarin alle jongens en meisjes van hun kindertijd kunnen genieten, een tijd om te spelen en te leren, een tijd waarin ze geliefd, gerespecteerd en gekoesterd worden, waarbij hun rechten, zonder enige vorm van discriminatie, gewaardeerd en beschermd worden...”

A World Fit for Children,
Algemene Vergadering van de VN,
11 oktober 2002

De verantwoordelijkheid van bedrijven inzake respect omvat volgende acties:

- De inspanningen van overheden om de kinderrechten te beschermen en toe te passen, niet ondermijnen. Erkennen dat het respect voor de wet en het hanteren van verantwoorde bedrijfspraktijken, zoals het betalen van belastingen om inkomsten te genereren, essentieel zijn voor overheden om hun verplichtingen na te komen inzake bescherming en toepassing van de kinderrechten.

De verbintenis van bedrijven inzake verdediging van de kinderrechten omvat volgende acties:

- De inspanningen van overheden om de kinderrechten te beschermen en toe te passen, ondersteunen.
- Programma's voor strategische sociale investeringen opzetten ten voordele van kinderen. Deelnemen aan bestaande programma's of sociale investeringsprogramma's realiseren in samenwerking met overheden, de burgergemeenschap en de kinderen. Gezondheid, onderwijs, ontspanning, bescherming van het kind werden door de kinderen zelf en door kinderrechtspecialisten aangeduid als enkele van de grootste prioriteiten.

© UNICEF/NYHQ/1999-08591/LEMOYNE

versterken de inspanningen van de gemeenschap en de overheid bij de bescherming en implementatie van kinderrechten.

© UNICEF/NYHQ/2009-19266/PROZZI

Een grote internationale financiële instelling heeft zich geëngageerd om het onderwijs wereldwijd te verbeteren en om de inspanningen in het kader van de Millenniumdoelstellingen voor Ontwikkeling te ondersteunen, opdat elk kind toegang zou krijgen tot kwaliteitsvol basisonderwijs. De werknemers staan aan de basis van het succes van dit programma. Sinds de lancering ervan in 2005, hebben de werknemers van deze instelling tijd en geld gespendeerd aan projecten die talrijke lokale initiatieven ten voordele van kinderen hebben gesteund. De financiële instelling draagt hiertoe bij door het bedrag van het ingezamelde geld van de werknemers te verdubbelen. Tot nu toe hebben deze inspanningen 13 miljoen dollar opgebracht ten voordele van educatieve projecten.

GOEDE PRAKTIJK:

Werknemers steunen het recht op onderwijs voor ieder kind.

Samenvatting van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind

De tekst hieronder is een niet-officiële samenvatting van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind. De volledige versie van het verdrag en zijn facultatieve protocollen is beschikbaar op : <http://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/index.htm>

Preambule

De preambule herinnert aan de basisprincipes van de Verenigde Naties evenals aan specifieke bepalingen van sommige relevante mensenrechtenverdragen en verklaringen; herbevestigt het feit dat kinderen omwille van hun kwetsbaarheid nood hebben aan bijzondere zorg en bescherming; legt bijzondere nadruk op de primaire verantwoordelijkheid van het gezin voor de zorg voor en de bescherming van het kind, de noodzaak van wettelijke en andere bescherming voor het kind voor en na de geboorte, het belang van het respect voor de culturele waarden van de gemeenschap waarin het kind leeft, en de vitale rol van internationale samenwerking met het oog op de effectivering van de rechten van het kind.

Artikel 1

Definitie van het begrip kind - Elke persoon jonger dan 18, tenzij de meerderjarigheidsgrens volgens de wet vroeger valt.

Artikel 2

Non-discriminatie - Het principe dat alle rechten van toepassing zijn op alle kinderen zonder enige uitzondering en de verplichting van de Staat om kinderen tegen om het even welke vorm van discriminatie te beschermen.

De Staat mag geen enkel recht schenden en moet positieve acties ondernemen om alle rechten te bevorderen.

Artikel 3

Het belang van het kind - Alle acties met betrekking tot het kind dienen ten volle rekening te houden met zijn of haar belang.

De Staat is verplicht adequate zorgen te verlenen wanneer ouders of andere verantwoordelijken ter zake in gebreke blijven.

Artikel 4

De effectivering van rechten - De verplichting van de Staat om de rechten uit dit Verdrag in werkelijkheid om te zetten.

Artikel 5

De leiding door ouders en de groeiende capaciteiten van het kind - De plicht van de Staat tot respect voor de rechten en verantwoordelijkheden van ouders en de ruimere familie om het kind leiding te geven overeenkomstig zijn groeiende capaciteiten.

Artikel 6

Overleven en ontwikkelen - Het inherente recht op leven en de plicht van de Staat het overleven en de ontwikkeling van het kind te garanderen.

Artikel 7

Naam en nationaliteit - Het recht vanaf de geboorte een naam te hebben en een nationaliteit te verwerven.

Artikel 8

Behoud van identiteit - De verplichting van de Staat om de basale aspecten van de identiteit van het kind (naam, nationaliteit en familiebanden) te beschermen en, zo nodig, te herstellen.

Artikel 9

Van de ouders gescheiden worden - Het recht van het kind om met zijn/haar ouders samen te leven, tenzij geoordeeld wordt in overeenstemming met de toepasselijke procedures dat dit onverenigbaar is met zijn/haar belang;

Het recht van alle betrokken partijen om aan deze procedures deel te nemen;

Het recht om contact te onderhouden met beide ouders, wanneer het kind gescheiden leeft van één of beide ouders;

De plichten van de Staten in die gevallen waar een dergelijke scheiding het resultaat is van een actie door de Staat.

Artikel 10

Gezinshereniging - Het recht van kinderen en hun ouders om het even welk land te verlaten en hun eigen land terug binnen te komen met het oog op hereniging of om de ouder-kind relatie te onderhouden.

Artikel 11

Ongeoorloofde overbrenging en het niet doen terugkeren - De plicht van de Staat om te trachten kidnapping of het vasthouden van kinderen in het buitenland door een ouder of door derden te voorkomen of ongedaan te maken.

Artikel 12

De mening van het kind - Het recht van het kind om zijn mening te kennen te geven en het recht op het feit dat met deze mening rekening wordt gehouden in elke aangelegenheid of procedure die het kind betreft.

Artikel 13

Vrijheid van meningsuiting - Het kind heeft het recht informatie te verkrijgen of bekend te maken en zijn of haar mening uit te drukken, tenzij dit de rechten van anderen zou schenden.

Artikel 14

Vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst - Het recht van het kind op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst, onderworpen aan de passende leiding van de ouders en aan de nationale wetten.

Artikel 15

Vrijheid van vereniging - Het recht van kinderen met anderen samen te komen en verenigingen op te richten of er zich bij aan te sluiten, tenzij dit de rechten van anderen zou schenden.

Artikel 16

Bescherming van de privacy - Het recht te worden beschermd tegen inmenging in de privacy, het gezinsleven, de woning en de correspondentie, evenals tegen smaad en laster.

Artikel 17

Toegang tot passende informatie - De rol van de media inzake het verspreiden van informatie onder kinderen op een wijze die in overeenstemming is met het moreel welzijn, met wederzijdse kennis en begrip onder de volkeren en die de culturele achtergrond van het kind respecteert. De Staat dient maatregelen te treffen om dit aan te moedigen en om kinderen te beschermen tegen schadelijk materiaal.

Artikel 18

Verantwoordelijkheden van ouders - Het principe dat beide ouders gezamenlijk de eerste verantwoordelijken zijn voor de opvoeding van hun kinderen, en dat de Staat hen bij deze taak dient te ondersteunen.

Artikel 19

Bescherming tegen mishandeling en verwaarlozing - De verplichting van de Staat om kinderen te beschermen tegen elke vorm van mishandeling door ouders of door andere personen die verantwoordelijkheid dragen voor de zorg voor het kind, en om in verband hiermee preventieve maatregelen te nemen en behandelingsprogramma's op te zetten.

Artikel 20

Bescherming van kinderen buiten hun gezin - De plicht van de Staat om kinderen die niet in hun gezinsmilieu kunnen leven bijzondere bescherming te bieden en om er voor te zorgen dat voor hen beroep kan gedaan worden op gepaste alternatieve gezinsopvang of op plaatsing in een instelling. Daarbij dient rekening te worden gehouden met de culturele achtergrond van het kind.

Artikel 21

Adoptie - In landen waar adoptie wordt erkend en/of toegestaan mag het enkel worden toegepast in het belang van het kind, met alle noodzakelijke waarborgen voor het kind en mits goedkeuring door de bevoegde overheden.

Interlandelijke adoptie kan worden overwogen nadat de mogelijkheden in het land van oorsprong van het kind zijn uitgeput. Ook in het geval van interlandelijke adoptie dienen alle noodzakelijke waarborgen te worden gerespecteerd.

Artikel 22

Vluchtelingenkinderen - Kinderen die als vluchteling worden beschouwd of die de status van vluchteling hebben aangevraagd dienen een bijzondere bescherming te genieten. De Staat heeft de plicht samen te werken met bevoegde instanties die een dergelijke bescherming en bijstand bieden.

Artikel 23

Gehandicapte kinderen - Het recht van gehandicapte kinderen op bijzondere zorg, onderwijs en training, bedoeld om hen te helpen de grootst mogelijke zelfstandigheid te bereiken en een volwaardig en actief leven te leiden in de samenleving.

Artikel 24

Gezondheid en gezondheidszorg - Het recht op de hoogst mogelijke graad van gezondheid en het recht op toegang tot gezondheidszorg en medische voorzieningen met bijzondere nadruk op eerstelijnsgezondheidszorg en preventieve gezondheidszorg, op gezondheidsvoorlichting en -educatie en op de vermindering van de kindersterfte. De verplichting van de Staat om te werken in de richting van het uitbannen van schadelijke traditionele praktijken. De nood aan internationale samenwerking met het oog op het realiseren van dit recht wordt beklemtoond.

Artikel 25

Periodieke herziening van een plaatsing - Het recht van het kind, dat ter verzorging, bescherming of behandeling door de Staat geplaatst is, op een regelmatige evaluatie van alle aspecten ervan.

Artikel 26

Sociale zekerheid - Het recht van kinderen om van sociale zekerheid te genieten.

Artikel 27

Levensstandaard - Het recht van kinderen om een passende levensstandaard te genieten, de primaire verantwoordelijkheid van de ouders hiervoor en de plicht van de Staat om er voor te zorgen dat deze verantwoordelijkheid kan opgenomen worden en ook opgenomen wordt, zo nodig door het innen van onderhoudsgeld.

Artikel 28

Onderwijs - Het recht van het kind op onderwijs en de plicht van de Staat er voor te zorgen dat tenminste lager onderwijs gratis en verplicht is. De discipline op school moet gehandhaafd worden op een wijze die de menselijke waardigheid van het kind weerspiegelt. De noodzaak van internationale samenwerking met het oog op het realiseren van dit recht wordt benadrukt.

Artikel 29

Doel van het onderwijs - De erkenning door de Staat dat het onderwijs dient gericht te zijn op de ontplooiing van de persoonlijkheid en de talenten van het kind en op de voorbereiding van het kind op een actief leven als volwassene. Het onderwijs moet ook gericht zijn op het bevorderen van respect voor de grondrechten van de mens en op het ontwikkelen van respect voor de culturele en nationale waarden van het kind zelf en van anderen.

Artikel 30

Kinderen van minderheden of de oorspronkelijke bevolking - Het recht van kinderen van minderheidsgroepen en de oorspronkelijke bevolking hun eigen cultuur en godsdienst te beleven en hun eigen taal te gebruiken.

Artikel 31

Vrije tijd, ontspanning en culturele activiteiten - Het recht van het kind op vrije tijd, spel en deelname aan culturele en artistieke activiteiten.

Artikel 32

Kinderarbeid - De plicht van de Staat om kinderen te beschermen tegen tewerkstelling in werkzaamheden die een bedreiging vormen voor hun gezondheid, opvoeding en ontwikkeling, om minimumleeftijden voor toegang tot tewerkstelling voor te schrijven en om de arbeidsomstandigheden te reglementeren.

Artikel 33

Drugmisbruik - Het recht van het kind te worden beschermd tegen het gebruik van narcotica en psychotrope drugs en tegen betrokkenheid bij hun productie of distributie.

Artikel 34

Seksuele uitbuiting - Het recht van het kind te worden beschermd tegen seksuele uitbuiting en seksueel misbruik, met inbegrip van prostitutie en betrokkenheid bij pornografie.

Artikel 35

Verkoop, handel en ontvoering - De plicht van de Staat al het mogelijke te doen om verkoop, handel en ontvoering van kinderen te voorkomen.

Artikel 36

Andere vormen van exploitatie - Het recht van het kind op bescherming tegen alle vormen van uitbuiting die niet vermeld zijn in de artikelen 32, 33, 34 en 35.

Artikel 37

Foltering en vrijheidsberoving - Het verbod op foltering, wrede behandeling of bestraffing, doodstraf, levenslange gevangenisstraf en onwettige gevangenen of vrijheidsberoving. De principes van gepaste behandeling, scheiding van volwassen gedetineerden, contact met de familie en toegang tot rechtshulp en andere bijstand.

Artikel 38

Gewapende conflicten - De plicht van de Staat om de op kinderen van toepassing zijnde regels van humanitair recht te respecteren en te doen respecteren. Het principe dat geen enkel kind beneden de leeftijd van 15 jaar direct betrokken mag worden bij vijandelijkheden of in het leger mag ingelijfd worden, en dat alle kinderen die slachtoffer zijn van gewapende conflicten moeten kunnen genieten van bescherming en verzorging.

Artikel 39

Zorg voor herintegratie - De plicht van de Staat ervoor te zorgen dat kinderen die het slachtoffer geweest zijn van gewapende conflicten, foltering, verwaarlozing, mishandeling of uitbuiting, een aangepaste behandeling krijgen met het oog op hun herstel en hun herintegratie in de maatschappij.

Artikel 40

Aanpak van jeugdmisdadigheid - Het recht van kinderen, die worden verdacht van of veroordeeld wegens het plegen van een misdrijf, op respect voor hun mensenrechten en, in het bijzonder, op het genot van alle aspecten van een eerlijke rechtspleging, met inbegrip van rechtsbijstand en andere bijstand bij de voorbereiding en het voeren van zijn verdediging. Het principe dat het gebruik van gerechtelijke procedures en van plaatsing in een inrichting moeten worden vermeden telkens wanneer dit mogelijk en passend is.

Artikel 41

Eerbied voor bestaande regels - Het principe dat, indien er in de nationale regelgeving of andere van toepassing zijnde internationale regels strengere normen gelden dan in het Verdrag, het de strengste norm is die geldt.

Artikel 42-54

Uitvoering en inwerkingtreding - De bepalingen van de artikelen 42 tot 54 behandelen het volgende:

- (i) de plicht van de Staat om de rechten uit dit Verdrag ruime bekendheid te geven bij volwassenen en kinderen.
- (ii) de installatie van een Comité voor de Rechten van het Kind, bestaande uit achttien experts, dat de rapporten moet behandelen die de Staten die partij zijn bij het Verdrag moeten indienen twee jaar nadat zij het Verdrag ratificeerden, en vervolgens elke vijf jaar. Het Verdrag treedt in werking nadat 20 landen het hebben geratificeerd. Vanaf dan vat ook het Comité zijn werkzaamheden aan.
- (iii) Staten die partij zijn moeten hun rapporten op ruime schaal bekend maken bij het publiek.
- (iv) het Comité kan voorstellen dat gespecialiseerde studies worden uitgevoerd betreffende specifieke thema's die betrekking hebben op de rechten van het kind, en kan zijn bedenkingen formuleren ten aanzien van elke Staat die partij is en ten aanzien van de Algemene Vergadering van de VN.
- (v) Met het oog op het bevorderen van een effectieve toepassing van dit Verdrag en om internationale samenwerking aan te moedigen, kunnen de gespecialiseerde organisaties (zoals de Internationale Arbeidsorganisatie IAO, de Wereldgezondheidsorganisatie, UNESCO en het Kinderfonds (UNICEF) van de Verenigde Naties de bijeenkomsten van het Comité bijwonen. Samen met om het even welke andere als competent erkende organisatie, met inbegrip van Ngo's die een consultatieve status bij de Verenigde Naties hebben, en met andere VN-organen, zoals de Commissie Mensenrechten, kunnen ze het Comité relevante informatie verstrekken of om advies worden gevraagd betreffende een optimale toepassing van het Verdrag.

BEDRIJVEN

1

komen hun verantwoordelijkheden na om kinderrechten te respecteren en verbinden zich tot het ondersteunen van de mensenrechten van kinderen.

2

dragen bij aan het **uitbannen van kinderarbeid** bij alle activiteiten van de onderneming en in al hun zakelijke relaties.

3

bieden waardig werk aan **jonge werknemers, ouders en zorgverleners**.

4

garanderen de **bescherming en veiligheid van kinderen** in al hun activiteiten en voorzieningen.

5

garanderen dat al **hun producten en diensten** veilig zijn en stellen alles in het werk om de kinderrechten via deze te verdedigen.

6

respecteren de kinderrechten ook in hun **marketing- en reclameactiviteiten**.

7

respecteren en verdedigen de kinderrechten als het gaat om **milieu en het verwerven en gebruiken van land**

8

respecteren en verdedigen de kinderrechten bij **veiligheidsmaatregelen**.

9

helpen kinderen in **noodsituaties** te beschermen.

10

versterken de **inspanningen van de gemeenschap en de overheid** bij de bescherming en realisatie van kinderrechten.

Met steun van de
Vlaamse overheid

